

Opinnäytetyö (AMK)
Esittävä taide
Nukketeatteri
2016

Saima Lahtinen

PINOKKIO

Satuhahmosta teatterinukeksi



TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Esittävä taide | Nukketeatteri

2015 | 32

Marja Susi

Saima Lahtinen

PINOKKIO – SATUHAHMOSTA TEATTERINUKEKSI

Opinnäytetyössäni kerron Pinokkio-nuken rakennuksesta Kaarinan Nuorisoteatterin näytelmään. Kirjoitan Pinokkion henkilöhaamon historiasta, sekä kirjailija Carlo Collodista. Kerron tekemistäni taiteellisista ja teknisistä ratkaisuista sekä siitä, miten ne liittyvät alkuperäisen tarinan hahmoon ja miten rakentamani nuken hahmo kehittyi työskentelyni aikana.

ASIASANAT:

nukke, nukketeatteri, hahmokehitys, nukenrakennus, Pinokkio, bunraku

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Performing arts | Puppet theatre

2015 | 32

Marja Susi

Saima Lahtinen

PINOCCHIO – FROM FAIRYTALE TO PUPPET

In my thesis I write about constructing Pinocchio-puppet for Kaarina Youth Theatre. I write about the history and story of Pinocchio and also about the author, Carlo Collodi. I tell about the artistic and technical solutions which led to these conclusions. I explain how the history and fame of Pinocchio affected and supported these processes.

KEYWORDS:

Puppetry, puppet, Pinocchio, character design, puppet construction, bunraku

SISÄLTÖ

SANASTO	5
KUVAT	6
1 JOHDANTO	7
2 PINOKKION HISTORIA	8
2.1 CARLO COLLODI	8
2.2 KUKA PINOKKIO ON	9
2.3 PINOKKIO POPULAARIKULTTUURISSA	10
3 PINOKKION RAKENNUS	12
3.1 RAKENTAMISEN RAJAT JA MAHDOLLISUUDET	12
3.2 RAKENNUKSEN TAVOITTEET	12
3.2.1 Ohjaajan toiveet	Error! Bookmark not defined.
3.2.2 Nuken tekniset vaatimukset	Error! Bookmark not defined.
3.2.3 Omat tavoitteet	Error! Bookmark not defined.
3.3 RAKENNUS	15
3.3.1 Kasvot	Error! Bookmark not defined.
3.3.2 Nenä	18
3.3.3 Keho ja raajat	Error! Bookmark not defined.
3.4 PINOKKION VAATETUS	Error! Bookmark not defined.
4 LOPUKSI	28
4.1 YHTEENVETO	Error! Bookmark not defined.
4.2 ITSEARVIONTI	29
LÄHTEET	30

SANASTO

Nukketeatteri Teatterin muoto, jossa käytetään nukkeja, objekteja tai varjoja joko ihmishahmojen sijasta tai tarinankerronnan rinnalla. Nukkeja ohjaavat nukettajat.

Nukke Tässä opinnäytetyössä nukkeen viitattaessa tarkoitetaan teatterin tarinankerronnassa käytettävää hahmoa, objektia, lelua tai varjoa, joka on tarpeiston sijasta henkilöhahmo.

Nukettaminen Nuken manipulointi tai liikuttelu tavalla, joka luo illuusion elävästä hahmosta

Nukettaja Henkilö joka ohjaa nukkea eli nukettaa.

Pinokkio Carlo Collodin 1800-luvulla luoma satuhahmo, joka tunnetaan valehtelun yhteydessä venyvistä nenästään.

Bunraku Perinteinen japanilainen nukketeatterimuoto, jonka synty voidaan määrittää Osakaan aina vuoteen 1684. Bunraku-nuket ovat yleensä puolitoista metriä pitkiä, ja niitä liikuttaa kolme henkilöä samanaikaisesti.

Marionetti Nukketeatterissa käytettävä, yleensä puusta valmistettu nivelnukke, jota ohjaillaan ylhäältäpäin naruilla.

KUVAT

Kuva 1. Jari Lehtinen, 2013

Kuva 2. Saima Lahtinen, 2015

Kuva 3. Saima Lahtinen, 2015

Kuva 4. Saima Lahtinen, 2015

Kuva 5. Saima Lahtinen, 2015

Kuva 6. Saima Lahtinen, 2015

Kuva 7. Enrico Mazzanti, Pinocchio, 1883

Kuva 8. Saima Lahtinen, 2015

Kuva 9. Saima Lahtinen, 2015

Kuva 10. Mikko Vihervaara, 2015

Kuva 11. Mikko Vihervaara, piirrokset Saima Lahtinen, 2015

1 JOHDANTO

Opinnäytetyössäni kirjoitan Pinokkiosta, tarinan historiasta ja alkuperästä, sekä nukken rakennusprojektista Kaarinan Nuorisoteatterille. Käsittelen myös Pinokkiota henkilöhaahmona ja aikalaisena 1880-luvun italialaisessa kulttuurissa.

Käytän Pinokkion rakennusta heijastelukohtana omalle tekniselle ja taiteelliselle osaamiselleni. Pinokkio on yksi länsimaisen kulttuurin tunnetuimpia satuhahmoja. Gepetto oli kansansadun nukkenrakentaja joka veisti Pinokkion. Minäkin olen nukkenrakentaja ja pääsen nyt vuorostani valmistamaan tämän ikonisen, pitkänikäisen hahmon sekä tekemään oman tulkintani hänestä. Näin vahvistui myös päätös kirjoittaa opinnäytetyöni siitä. Pinokkion persoona on kiehtova ja sen näkyväksi tekeminen suuri haaste. Alkuperäisessä tarinassa Pinokkio ei suinkaan ollut miellyttävä, hän oli sydämetön puupoika vailla omaatuntoa. Tarina on alun perin julma, ja Pinokkio sai lopulta kaikkein ankarimman rangaistuksen - kuoleman.

Opinnäytetyössäni tutkin, kuinka tunnetusta satuhahmosta rakentuu nukke teatterin lavalle. Mietin miten Pinokkion olennaisimmat piirteet saadaan siirrettyä tarinasta nukkeen. Pohdin myös mitkä asiat vaikuttavat tehtyihin teknisiin ja taiteellisiin ratkaisuihin. Kaarinan nuorisoteatteri tekee esityksen Heini Vahteran ohjauksella käsikirjoituksesta, jonka ovat Carlo Collodin teoksen pohjalta näytelmäksi kirjoittaneet Pasi Hiihtola, Christian Lindroos ja Peik Stenberg, sekä suomentanut Henri Kapulainen.

2 PINOKKION HISTORIA

2.1 CARLO COLLODI

Pinokkion henkilöhahmon ja hänen tarinansa traagisuuden ymmärtämiseksi on hyvä tutustua Pinokkion ”isään”, ei Geppetoon, vaan kirjailija Carlo Collodiin.

Carlo Collodi, oikealta nimeltään Carlo Lorenzini, syntyi Firenzessä 22. marraskuuta 1826. Hänen äitinsä oli maanviljelijän tytär ja isänsä kokki. Lapsuutensa Carlo vietti Collodi- nimisessä kylässä, jossa hänen äitinsä oli syntynyt. Collodilla oli kymmenen sisarusta, joista seitsemän kuoli nuorella iällä. Collodi oli kuuluisa lastenkirjailija, ja tunnetuin teoksensa oli ”*Le avventure di Pinocchio*”, Pinokkion seikkailut. Ennen Pinokkion kirjoittamista, Collodi kirjoitti useita kirjoja alakoululaisille (sarja nimeltä ”*Little Johnny*”). (Koski, 1998: 100,101) Collodin perheetön elämä ja vihamielisen epäluuloinen suhtautuminen lapsiin, etenkin pieniin poikiin, synnyttivät tarinan tottelemattomasta puunukesta, joka joutuu julmasti pahoinpidellyksi tasaisin väliajoin. 1850-luvulla Collodin useita sekä kuvitteellisia että ei-kuvitteellisia kirjoja alettiin julkaista. Käännettyään joitakin ranskalaisia satuja menestyksekkäästi, häneltä kysyttiin halua kirjoittaa tarinoita itse. Vuonna 1881 hän lähetti lyhyen kirjoitelman puisesta nukesta ystävänsä, joka toimitti sanomalehteä Roomassa. Toimittaja kiinnostui tarinasta ja lapset rakastuivat siihen. Pinokkion seikkailut ilmestyivät lehdessä sarjana vuosina 1881-1882 ja sitten kirjaksi julkaistuna vuonna 1883. Jatkosatu sai osakseen valtavan suosion lasten, mutta myös heidän vanhempiensa parissa. Lastenkirjallisuus oli uusi keksintö Collodin aikaan, 1900-luvun innovaatio. Sisällöstä ja tyylistä huolimatta se oli uutta ja modernia ja raivasi tietä useille kirjailijoille seuraavalla vuosisadalla.

Pinokkion tarina seuraa talonpoikain kansansatujen rakennetta, jossa rynnätään riemukkaasti ulkomaailmaan, mutta ollaankin lapsekkaan valmistautumattomia todellisuuteen ja joudutaan siten naurettaviin tilanteisiin. Siihen aikaan tämä oli todellinen ja vakava ongelma monien Italian talonpoikien muuttaessa paremman elämän toivossa suuriin kaupunkeihin ja Yhdysvaltoihin. Italian teollistumisen aikoihin työväestöä tarvittiin yhä enemmän. Tärkeimmät käskyt, joita Pinokkiotakin vaadittiinkin noudattamaan, olivat ahkera työn tekeminen, kunnollisuus ja opiskelu. Lopulta hänen tahtonsa osoittaa nämä asiat isälleen ja hänen omistautumisensa näille hyville muuttavat hänet oikeaksi pojaksi. Alkuperäisessä sarjaversiossa Pinokkio kokee julman kuoleman kappaleessa 15; hirtettynä lukuisista erheistään. Toimittajan vaatimuksesta Collodi lisäsi kappaleet 16-36 joissa Turkoosihiuksinen Haltija (tai Sininen Haltija, Blue Fairy, kuten Disney nimesi hänet) pelastaa Pinokkion. Tarina muokattiin soveliaammaksi lapsille. Kirjan toisessa puoliskossa äidillinen, sinihiuksinen Haltija, on hallitsemampi henkilöhahmo verrattuna ensimmäisen osan isähahmoon, Gepettoon.

Nathaniel Rich kirjoittaa artikkelissaan ”Todellinen Pinokkio ei ole se jonka muistat” mainion analyysin sekä Collodista että Pinokkiosta. Hänen mukaansa Collodi inhosi lapsia, erityisesti poikia. Collodilla ei myöskään ollut omia lapsia. Jokainen poika Pinokkion tarinassa on saastainen, typerä, ahne ja tottelematon. Kukaan heistä ei kuitenkaan ole pahempi kuin Pinokkio itse. Collodi kuvaa Pinokkiota pikkupaholaiseksi, lurjukseksi ja resupekaksi joka nauraa rakastavalle isälleen päin naamaa ja lopulta varastaa tämän peruukin. Collodin suora moraalinen opetus taas on se, että jos käyttäydyt huonosti etkä tottele aikuisia sinua kidutetaan ja lopulta sinut tapetaan. Pahat asiat tapahtuvat pahoille lapsille. Pinokkion käytös oli tarkoitettu varoitukseksi. Alkuperäisen tarina oli tragedia joka päättyi nukan teloitukseen. (Rich, 2011: Slate Book Review)

2.2 KUKA PINOKKIO ON

Pinokkio eli Pinocchio oli alun perin kuvitteellinen hahmo ja tarinan ”*The Adventures of Pinocchio*” protagonistiksi sekä eräänlainen sankari. Pienessä italialaisessa kylässä asuva puuseppä Gepetto veisti itkevästä kirsikkapuun pätkästä puisen pojan. Pinokkio on marionetti joka nauraa, juoksee ja kertoo ilkeistä valheita. Nukan tunnetuin ominaisuus oli valehtelun taikka stressin vuoksi pitkäksi kasvava nenä. Pinokkion suurin haave ja päämäärä oli olla poika. Silti läpi teoksen Pinokkio hylkää vastuun ja velvollisuudet pitääkseen hauskaa. Pinokkio ei ollut kiltti. Häntä kuvaillaan alkuperäisessä teoksessa sanoilla ”rascal”, ”imp”, ”scapegrace”, ”disgrace”, ”ragamuffin”, ja ”confirmed rogue”. Jopa hänen isänsä Gepetto kutsuu Pinokkiota tuhmaksi pojaksi. (Collodi, 1883. Englannin kielelle kääntänyt Carol Della Chiesa, 1926) Pinokkio ei tunnu olevan tarkoituksellisesti paha, vaan on helposti vieteltävissä huonoon seuraan tai tuhmiin tekoihin. Pinokkio on lisäksi taipuvainen valehteluun. Hänellä ei ole omaatuntoa ja hän ei osaa rakastaa. Pinokkion luonne kuvastaa narsistista persoonaa, joka muista välittämättä tekee ratkaisuja omien mieltymystensä mukaan. Pinokkio ei kadu eikä ole pahoillaan, koska ei siihen kykene. Hänellä ei ole käsitystä hyvästä ja pahasta. Siksi puupojan anarkismi ja edesvastuuton koheltaminen vetoaa meihin sivistyksen ja kulttuurimme rajoittamiin ihmisiin. Tarinassa Pinokkion villiä käytöstä ei ole silti tarkoitettu innostamaan tai inspiroimaan anarkismiin, vaan ennemminkin toimimaan varoituksena.

2.3 PINOKKIO POPULAARIKULTTUURISSA



Kuva 1. Jari Lehtinen, 2013. Alkuperäinen kuva animaatiosta Pinocchio (Disney, 1940)

Pinokkion hahmo on yksi suosituimpia ja rakastetuimpia satuhahmoja. Siksi ei olekaan ihme että tarina on inspiroinut niin monia teatterin ja television tekijöitä. Tunnetuin versio on varmastikin Disneyn vuonna 1940 ilmestynyt animaatio. Disneyn vaatimuksena oli täydellinen elokuva. Hänen ja animaattoreidensa viisiot eivät silti millään tuntuneet kohtaavan. Mikään luonnosteltu versio ei kelvannut hänelle. Alussa Disney oli valmis luopumaan projektista, Collodin tarina vaikutti kertakaikkiaan sopimattomalta lapsille. Lopulta animaattori Milt Kahlin siloiteltu versio puunukesta sai hyväksynnän. Pinokkion nenästä, joka kasvaa aina vilpin ilmetessä, tuli tarinan keskeinen aihe. Elokuvan moraalinen opetus on se, että jos olet urhea ja oikeamielinen sekä kuuntelet omaatuntoasi saat pelastuksen osaksesi. (Rich, 2011) Pinokkio oli elokuva, josta alkoi satujen ”disneyttäminen”, siistiminen ja soveltaminen lapsiyleisölle. Pehmennettynäkin tämä animaatio on silti Disneyn synkimpiä. 88:sta minuutista elokuvaa 76 sijoituu yöaikaan tai veden alle. (Lehtinen 2013: 80, 81)

Vaikka Disneyn elokuvassa ei ole enää paljoakaan jäljellä Collodin sadun raa-kuutta ja surkeutta, on animaation sijoittaminen yöaikaan sekä veden alle kun- nianosoitus Collodin tarinalle. Animaation synkkyys löytyy muista asioista kuin Pinokkion tuhmuuudesta.

Lehtinen kirjoittaa kirjassaan ”*Animaation historia*” elokuvan olevan jo lähtökoh-
taisesti epäonnistunut. Pinokkiosta on hiottu pois kaikki nukkemaisuus, kapina
ja ilkkurisuus. Puunukun muuttuessa oikeaksi pojaksi mitään ei oikeastaan ta-
pahdu. Pinokkio on edelleen ystävällinen lapsukainen. ”Puhuva ja itsestään liik-
kuva puunukke oli aivan hämmästyttävä tuttavuus, suuri harvinaisuus, ja sellai-
sena Pinokkiolla oli luonnetta. Ihmis-Pinokkio oli pikaisesti katsottuna yksi pal-
lopää lisää maailmaan. En saattanut käsittää, mitä tälläkin oli muka voitettu”
(Lehtinen 2013: 82)

On totta, että Pinokkion vielä ollessaan puunukke on hän jo valmiiksi kiltti ja hy-
väsydäminen. Miksi hän ei jo elokuvan alussa muutu oikeaksi pojaksi vaikka
kaikki tarpeellinen on saavutettu? Pinokkio on jakanut kriitikoiden ja katsojien
mielipiteet alusta alkaen. Se on pohjimmiltaan hyvän taistelu pahaa vastaan.
Itse olen aina pitänyt Disneyn Pinokkiosta. Lapsena tulkituin tarinan pienen po-
jan seikkailuksi rakasta isäänsä etsien. Minuun vetosivat elokuvan synkeä tun-
nelma ja sen vastakohtana hahmojen herttaisuus. Disneyn Pinokkion loistavuut-
ta ja viihdyttävyyttä elokuvana ei voida kieltää. Pinokkion viimeisin tarina löytyy
silti yllättävästä paikasta: Steven Spielbergin 2001 ohjaama elokuva *A.I.: ”Artifi-
cial Intelligence”*, kertoo robotista joka haluaa olla oikea ihminen. Kuten
elokuvakriitikko Roger Elbert tarkkanäköisesti huomautti: ”all children want to
become real and doubt they can”. (West, 2002: 13) Elokuva oli alunperin Stan-
ley Cubrikin projekti, joka jäi kuitenkin kesken Cubrikin kuoleman vuoksi. Pinok-
kion tarinasta on tehty ainakin 14 englanninkielistä elokuvaa sekä italialaisia,
ranskalaisia, venäläisiä, saksalaisia ja japanilaisia elokuva- ja televisioversioita.
Yksi tunnetuimpia japanilaisia anime-sarjoja, ”*Astroboy*”, perustuukin löyhästi
italialaiseen puunukkeeseen.

Koska Collodi ei koskaan kuvaillut Pinokkion ulkonäköä tarkasti, on tästä hah-
mosta tehty monia erilaisia visuaalisia tulkintoja. (West, 2002: 1, 11) Ehkäpä
juuri Collodin jättämä vapaus Pinokkion ulkonäölle on innoittanut kuvittajien,
ohjaajien ja animaattoreiden mielikuvitusta. Millainen minun suunnittelemani ja
tekemäni Pinokkio olisi, he ovat varmastikin itseltään kysyneet. Sitä pohdin itse-
kin Kaarinan Nuorisoteatterin projektin parissa. Pohdinta siitä, mitä on ihmisyy-
s, inhimillisyyden ja miten ihmiseksi kasvatetaan, on myös tärkeää nukketeatteria teh-
dessämme.

3. PINOKKION RAKENNUS

3.1 RAKENTAMISEN RAJAT JA MAHDOLLISUUDET

Kaikilla nukeilla on omat tekniset ja taiteelliset vaatimuksensa. Tässä projektissa hahmon tunnettavuus rajaa jo valmiiksi monia tehtäviä valintoja. Käsikirjoituksen asettamat vaatimukset, se mitä nukella halutaan kertoa yleisölle, sekä ohjaajan ja muun työryhmän toiveet vaikuttavat nukenrakentajan tekemiin valintoihin. Nukerakentajana haluan silti myös tuoda omat näkemykseni ja tavoitteeni esiin nukessa. Tämä vaikuttaa myös osaltaan siihen, millainen nukesta tulee. Seuraavaksi pohdinkin, miten Pinokkion jo melko ennalta määrätty hahmo rakentuu uudella ja persoonallisella tavalla. Miten siis tasapainotella lähdetekstin, ohjaajan toiveiden, yleisön odotusten ja omien taiteellisten valintojen välillä? Mitä vapauksia nukerakentajalle jää, ja miten nämä ratkaisut vaikuttavat nuken hahmoon? Millainen versio Pinokkiosta syntyy tällä kertaa? Miten tekemäni taustatyö Pinokkion henkilöahmosta ja historiasta heijastuu omaan työskentelyyni? Tärkeää on myös miettiä mitä nukella halutaan viestiä yleisölle ja mitä sen tulee kyetä tekemään lavalla.

3.2 RAKENNUKSEN TAVOITTEET

3.2.1 Ohjaajan toiveet

Oli ilahduttavaa kuulla, että ohjaaja Heini Vahtera teki päätöksen teatterinukesta päähenkilönä. Heini kysyi minulta, voisiko nukke olla samaistuttava ja koskettava. Omasta mielestä tämä oli helppo kysymys: totta kai voi! Ohjaajamme toiveena oli, että Pinokkio olisi ystävällisen ja poikamaisen näköinen. Hän halusi nukkeen sekoituksen realismia, nukkemaisia liioitteluita ja sadunomaisuutta. Hahmon tulisi olla eloisa, vilkas ja ilkkurinen, ennen kaikkea tunnistettava pikkupojaksi sekä Pinokkioksi. Ohjaaja toivoi nukken olevan oikean lapsen kokoinen, eli noin 80-100 cm korkea. Nukkenen ohjaaja toivoi liikkuvaista ja monipuolista. Etenkin sanat ”venyvyys” ja ”elastisuus” jäivät mieleeni palaveristamme. Esittelin ohjaajalle erilaisia nuketekniikoita ja materiaalia, näyttämällä hänelle nukketeatteri videoita ja kuvia erilaisista taiteellisista ja teknisistä nukerakennus ratkaisuista. Kävimme myös läpi erilaisia manipulaatio-tekniikoita. Ohjaajan toive oli tehdä bunnaku-tyylinen nukke, joka monen nukentajan avulla olisi eläväisesti liikkuva. Se, että päähenkilö Pinokkio on nukke, tekee esityksestä nimenomaan nukketeatteriesityksen. Ei siis ole kyse vain teatteriesityksestä jossa käytettäisiin nukketeatteria apuna tai nukketeatterin tehokkeinoja tarinan eteenpäin viemiseen ja henkilöahmojen luomiseen. Nukketeatteri on vahvasti esillä Pinokkio-näytelmässä, mikä tukee tarinaa ja sopii sen alkupe-

räiseen henkeen. Halusinkin siis suunnitella nukken, jolla riittää valovoimaa, riemua ja koskettavuutta jokaiselle, ikään katsomatta.

3.2.2 Nuken tekniset vaatimukset

Jo alussa käsikirjoitusta lukiessa saatoinkin sieltä löytää asioita mitä nukken pitää pystyä tekemään. Esimerkiksi Pinokkion tunnetuin piirre, venyvä nenä, on yksi tärkeimpiä teknisiä vaatimuksia koko nukessa. Käsikirjoituksesta alleviivasin kaikki verbit, mitä nukke tulee tekemään. Tätä kautta lähdin miettimään erilaisia teknisiä ratkaisuja. Myös saatavilla olevat työkalut ja materiaalit sekä budjetti vaikuttivat nukkenrakennukseen. 500 euron budjetti, joka sisälsi muutkin rakentamani nuket, vaikutti tehtyihin materiaalivalintoihin. Nuken tulisi myös olla kevyt ja nuorten esiintyjien helposti nukettavissa. Nuken koko ja mittakaava on yksi tärkeä yhtymäkohta alkuperäiseen tarinaan ja Pinokkioon. Oikean lapsen kokoinen nukke on mielenkiintoinen katsoa. Isoja nukkeja ei usein lavalla näe, sillä ne vaativat monta nukettajaa ja niiden nuketuksen opetteluun kuluu paljon aikaa. Tyypillisempiä ovat pöytänuket, joita olen itsekin ennen suosinut. Olen kuitenkin aina halunnut rakentaa ison nukken, ja nyt siihen avautui mahdollisuus. Pienempikin nukke olisi voinut toimia tässä esityksessä. Pinokkio olisi voinut olla kuin Peukalo-Liisa, pieni lapsi jota täytyy suojella, mutta jonka maailma kaappaa seikkailuhin.

Tarinassa Pinokkio on energinen ja liikkuvainen nukke, joka lähtee juoksemaan Gepettoa pakoon heti kun jalat on veistetty. Pinokkio hyppelehtii ja säntäilee kommelluksesta toiseen, ja välillä näyttää siltä että jalat eivät meinaa pysyä perässä. Tämä oli myös yksi syy, minkä takia valitsin bunraku-tyylin nukkeeni. Kaksi tai kolme nukettajaa ja monipuolinen nukke mahdollistavat Pinokkion vauhdikkaan, mielikuvituksellisen nukettamisen. Kolmen nukettajan nukessa on omat haasteensa, mutta toimiessaan se mahdollistaa paljon monipuolisemmat liikeradat, kuin vaikkapa vain yhdelle nukettajalle rakennettu nukke. Bunraku-nukeille on myös tyypillistä, että nukettajat ovat esillä ikäänkuin osana nukkea. Nukettajat ovat nukken kohtalo, sielu tai ulkopuolinen voima. Tämä nukkeen vahvasti linkittyneet voima tai hahmo kuljettaa nukkea vääjäämättä tarinassa eteenpäin. Tässä esityksessä nukettajilla ei ole mustia vaatteita, sillä teatteritilakaan ei ole musta. Nukettajat ovat myös esiintyvissä rooleissa, ja heillä on roolivaatteet päällään. Tämä vahvistaa mielikuvaani bunrakusta. Bunrakuesityksissä tunnetuimmat nukettajat saattoivat esiintyä ilman nuketushuppua, tai jopa omissa vaatteissaan. (Blumenthal 2005: 72)

Nykyaikaisista nukketeatteritekniikoista kehittynein on ruotsalaisen nukkemestarin Thomas Lundqvistin japanilaisesta bunraku-nukketeatteritekniikasta muokkaama muoto. Tyypillistä bunraku-nukeille on myös kasvojen liikkuvat osat: suu, silmät ja kulmakarvat. Nuket ovat kooltaan noin 120-150 cm korkuisia. (Räisä 2009) Bunraku-nukken rakennus on vuosikausia vaativan harjoituksen tulos. Päätin käyttää bunrakua lähinnä inspiraation lähteenä ja hyödyntää Thomas

Lundqvistin kehittämää yksinkertaistettua tekniikkaa bunrakusta nukenrakennuksessa.

3.2.3 Omat tavoitteet

Tärkeimmät tavoitteeni olivat oman vision ja kädenjäljen esiin tuominen. Halusin kuitenkin kunnioittaa alkuperäistä tarinaa. Pinokkion rakennus esitystä varten oli minulle hieno mahdollisuus näyttää osaamistani, mutta myös oppia lisää. Muita oppimistavoitteitani olivat hahmon kehitys ja rakennus, sekä jo opittujen nukerakennustekniikoiden käyttäminen ja soveltaminen. Halusin myös kehittää ja keksiä omia rakennustekniikoitani. Toiveenani oli rakentaa toimiva, kestävä nukke, jota on mielenkiintoista katsoa ja joka on samaistuttava. Tärkeää oli myös hahmon tunnistettavuus. Halusin, että Pinokkioni ei ole kopio aiemmista Pinokkioista, mutta silti yleisölle tuttu heti kun he näkevät nukken. Yksi haasteistani tulisi olemaan käsien rakentaminen, niiden hankalan muodon takia. Nyt minulla olisi aikaa harjoitella ja rakentaa Pinokkiolle hienot kädet. Toivoin, että tekemäni taustatyö ja pohdinta heijastuisivat tekemiini taiteellisiin ja visuaalisiin valintoihin. Itseäni Pinokkion tarinassa, niin alkuperäisessä kuin käyttämässämme käsikirjoituksessa, kiinnosti eniten yhdistelmä nukken hellyttävää lapsenomaisuutta, mutta samalla synkkyyttä. Onhan eloon herännyt puunukke samalla ihmeellinen mutta myös kauhuelokuvista tuttu elementti. Halusin tehdä nukesta hieman surumielisen, ilman että se olisi liian pelottava tai ankea.

Ennen rakentamisen aloitusta on tärkeää miettiä nukken vaatimuksia, mutta myös löytää uusia ideoita ja inspiraatiota itselleen. Esimerkiksi nukken tekniikka, muoto, materiaalit, tyyli ja värimaailma ovat sellaisia alueita, joilla voi leikitellä omalla taiteellisella visiollaan. Itse työskentelen ennen projektien alkua etsien inspiraatiokuvia aiheeseen liittyvistä kirjoista, lehdistä ja internetin kuvanjakopalveluista ja artikkeleista. Pinokkiosta oli saatavilla hyvin paljon materiaalia, siitä tehdyt monet elokuvat, sarjat ja taideteokset herättivät runsaasti ideoita.

Minuun on aina tehnyt suurimman vaikutuksen upeat ja viimeistellyt nuket, joiden yksityiskohdat on tehty huolella. Se tuo nukkeen luonteen ja sielun, tulivat yksityiskohdat sitten esille nukken muodosta, vaatetuksesta tai nuketuksesta. Nukken esteettisyys on minulle tärkeä arvo. Toivoisin, että osaamiseni näkyi nukeissa. Nukken ulkonäkö on tärkeää myös siksi, että se herättää katsojassa mielenkiinnon ja halun nähdä lisää. Katsojan ihastus lisää positiivisia tuntemuksia ja mahdollistaa näin samaistumisen nukken kertomaan tarinaan ja eläytymisen nukken kohtaloon. Kauneus on tietty katsojan silmässä, mutta viimeistely ja huoliteltu työ näkyy katsomoon saakka. Turun Taideakatemiassa opiskellessani

opin, että huonokin nukke on lavalla uskottava ja toimiva hyvän nuketuksen ansiosta. Olen kuitenkin ajatellut että kaunis nukke, jota nuketetaan taidokkaasti onkin silloin jo ilmiömäinen!

3.3 RAKENNUS

Nyt kun nukan tekniset sekä taiteelliset tavoitteet oli mietitty, saattoi rakentamisen aloittaa. Seuraavaksi kerron kuinka toteutin Pinokkion, ja kuinka tekemäni ratkaisut tukevat Pinokkion hahmoa. Aloitin rakennuksen kesäkuussa 2015 ja harjoituskausi alkoi 28.8. Pinokkion ensi-ilta oli 23.10.2015

Ennen rakentamisen aloitusta kannattaa vielä tehdä mittakaavapiirros nukesta. Tässä luonnoksessa nukke on sen kokoinen, mikä se tulee olemaan. Piirsin Pinokkiosta isolle paperille 80cm korkean luonnoksen, johon merkitsin kaikkien nivelten paikat ja mahdolliset tekniikat jolla aion ne toteuttaa. Mittakaavapiirroksen on hyvä myös kirjoittaa ylös mitä materiaaleja aikoo käyttää mihinkin osaan. Piirroksesta on helppo seurata että osat pysyvät oikean kokoisina, ja nukke ei yhtäkkiä venähdä omituisen malliseksi jostakin kohtaa.

3.3.1 Kasvot



Kuva 2. Saima Lahtinen, 2015

Kasvojen rakennus alkoi muotoilemalla ne savesta. Taideakatemiassa muotoilua harjoitellessamme opin että on tärkeää tehdä monia eri versioita. Savi mahdollistaa jatkuvan muuntelun, ja sitä kannattaa käyttää hyväkseen. Monta eri koepäätä tekemällä silmän ja käden välinen yhteistyö hioutuu, ja lopullinen pää on mietitty ja viimeistely. Monia eri kokeiluversioita tekemällä haluttu lopputulos lopulta siirtyy ulos päästä ja saveen. Puun veistäminen vaatii siksi niin paljon kokemusta ja taitoa, sillä jo veistettyä ei voi muuttaa. Savea voi aina lisätä, poistaa, lisätä ja poistaa. Mielestäni tämä mahdollistaa nukken kasvojen monipuolisemman muokkaamisen ja ehkä jopa persoonallisemman ilmeen saavuttamisen. Nukken ilmeen tulisi olla neutraali mutta samalla moniulotteinen. Tämä haaste on aina vastassa nukkea rakentaessa. Tahdoin kasvoihin myös hieman ilkkurista ilmettä. Kasvojen eri puolista muotoilin hieman erilaiset, jotta niitä kääntämällä sekä valaistuksen avulla voidaan saada aikaan erilaisia ilmeitä ja tunteita. Tein savesta Pinokkion kasvot sekä takaraivon erikseen. En ottanut savesta kipsivalua vaan tein paperimassa-positiivin. Syynä tälle oli kipsin puuttuminen. Käytin lumppupaperia sekä liima-liisteri-seosta paperimassa kiinnittämiseen. Irrottaminen oli hieman hankalaa, paperimassa olikin jämähtänyt saveen kiinni. Hyvin hitaasti ja varovasti paperimassa lähti irti, joskin se hieman kärsi vahinkoa. Pieni repeämien korjailu ja uusi kerros paperimassaa sekä hioaminen kumminkin korjasivat asian.

Pinokkion suu on jätetty hieman raolleen, jotta se olisi uskottavampi puhuesaan. Liikkuvaa leukaa en silti halunnut tehdä, sillä mielestäni esim. vatsasta-

puhujien nukkien liikkuvat leuat ovat kömpelön näköisiä. Suunnittelin nukelle liikkuvia silmiä, mutta hylkäsin ajatuksen. Aikaisemmin rakentamallani nukella oli liikkuvat silmät, kokemuksesta tiesin, että mekanismi on melko työläs rakentaa. Silmien räpsäytys ei juurikaan näy yleisöön ensimmäistä penkkiriviä kauemmaksi, harvoin edes edessä istuvat huomaavat sitä. Itse olen ollut monissa esityksissä jossa nukeilla on ollut liikkuvat silmät, kuitenkin sitä itse esityksen aikana en ole huomannut. Mielestäni myös nukan ilme ja nuketuksessa katseen suunta sekä pään asento ratkaisevat enemmän. Pinokkioni sai siis silmikseen vain halkaistut isot puiset helmet jotka maalasin akryylimaaleilla. Ohjaajan mielestä silmät olivat silti liian syvällä pään sisällä, ja päädyin päällystämään nukan ruskealla paperilla, samalla jota olin käyttänyt käsissä. Akryylimaaleilla maalattu iho oli teatterivaloissa ehkä hieman liian kiiltävä, ruskea paperi antoi nukelle puumaisen pinnan. Silmät maalasin lopulta vain suoraan paperin päälle. Puuhelmet olivat aina joko liian syvällä päässä, tai liian ulkona, antaen hyönteismäisen ilmeen. Silmien maalaamisen jälkeen lakkasin ne paksulla kerroksella läpinäkyvää kynsilakkaa. Lakan kesti kauan kuivua, mutta lopputulos oli todella eläväinen. Pinokkion huulet ja posket on maalattu hennosti ohuella kerroksella punaista maalia, antaen eläväisen värin muuten puisen oloisiin kasvoihin.

Yhdistin kasvojen puoliskot liimalla ja muutamalla kerroksella paperimassaa. Onton pään sisälle rakensin mekanismin joka mahdollistaa Pinokkion taka-
raivossa olevan nuketuskepin avulla pään liikuttelun (kuva 3). Kaulaan liimasin hieman ihonväristä kangasta muotoillen kaulaa ja niskaa niin, ettei kaula näy
vain ohuella pahviputkelta. Tämän jälkeen oli korvien kiinnityksen vuoro. Korvat
tein liimalla kovetetusta kankaasta, jotka päällystin myös ruskealla paperilla.



Kuva 3. Saima Lahtinen, 2015

Pinokkion näyttelijä, joka lopussa esittää oikeaksi pojaksi muuttunutta puunukkea on vaaleahiuksinen. Tämä ratkaisi sen, että rakentamalleni nukelle tuli vaaleasta langasta tehdyt hiukset. Pörröisen ulkonäön sain aikaiseksi liimaamalla useita kerroksia lankaa päällekkäin ja lopuksi muotoilemalla ne hiuslakan avulla. Vaaleat pörröiset hiukset antavat nukelle lapsenomaisen ulkonäön, mikä sopii hahmolle hyvin.

3.3.2 Nenä



Kuva 4. Saima Lahtinen, 2015

Pinokkio on tunnettu kasvavasta ja kutistuvasta nenästään. Alkuperäisessä tarinassa Pinokkion nenä alkaa kasvaa jo veistämisvaiheessa, vaikka Pinokkiolla ei ole vielä edes suuta jolla valehdella. Gepetto pelästyy alati kasvavaa nenää ja hakkaa sen pois, huomatakseen nenän kasvavan aina vain uudestaan takaisin.

Rakentamallani nukella nenä on tietysti suuressa roolissa. Vaikka itse näytelmässä nenä ei kasva kuin pari kertaa, on se silti sellainen aspekti mitä yleisökin odottaa. Pinokkion nenän kasvutapahtuma on mahdollisuus yllättää katsojat. Pinokkion nenä on toteutettu eri tavoin monissa eri teattereissa ja produktioissa. Löytämiäni esimerkkejä olivat muun muassa pala palan päälle liittäminen, tele-

skooppinenä, ilmalla täyttyvä nenä, mekaaninen nenä, puinen naamio ja paperimassanaamio.

Kun muotoilin Pinokkion kasvoja savesta, tein aluksi ihan tavallisen pyöreän lapsen nenän. Ohjaajan toiveesta kumminkin hylkäsimme tämän realistisen nenän, ja lähdinkin hakemaan nukkemaisempaa ulkonäköä. Pinokkion nenäksi valikoitui lopulta hieno käppyräinen, paksu oksanpätkä. Oksa oli pitkä ja vedessä kauniiksi hioutunut. Sahasin tästä oksasta palasen Pinokkion nenäksi. Nenän kiinnitin liimalla ja paperimassalla päähän. Loput oksasta säästin, sillä se olisi Pinokkion kasvava nenä. Liitoskohtaan tuli kaksi vahvaa magneettia, joiden avulla nenänpätkä kiinnittyisi kasvoihin. Jäi siis nukettajien ratkaistavaksi, kuinka nenä liitäisi ja kiinnittyisi Pinokkioon. Nuketuksella voi saada ihmeitä aikaan, mieleeni tulivat heti ensimmäisenä vuonna nuketusopettajan Rene Bakerin kanssa tekemämme keppiharjoitukset, joissa nuketimme keppejä ja risuja eri tavoin, herättäen ne henkiin.

3.3.3 Keho ja raajat

Kasvojen jälkeen aloitin kehon rakennuksen. Päädyin tekemään olkapäät ja rintakehän sekä lantion suulakepuristetusta eristelevystä eli finnfoamista. Finnfoamin päällystin paperimassalla. Paperilla päällystetty finnfoam on paitsi kevyt, myös kestävä ratkaisu. Myöskin lavalla oleville nuorille esiintyjille kevyt ja helpposti nuketettava nukke olisi sopiva. Veistämäni osat kiinnitin toisiinsa säkkipankaalla, joka loi kehon muodon ja mahdollisti luonnollisen liikkeen. Otin mallia bunraku-tyylisistä japanilaisista nukeista, mutta tein paljon yksinkertaisempia teknisiä ratkaisuja. En esimerkiksi rakentanut ohjaussauvaa nuken sisälle, vaan takaraivoon ja selkään tulivat erilliset nuketussauvat. Samoin molempiin käsiin ja jalkoihin tulivat nuketussauvat.

Reidet ovat halkaistua paksua pahviputkea, jotka on kiinnitetty lantioon kankaalla. Liitos mahdollistaa luonnollisen liikkeen. Vahvistin liitokset liimalla ja niiteillä (kuva 5). Sääret ovat paperimassalla päällystettyä finnfoamia. Jalkaterät ovat ensimmäisenä vuonna finnfoamista rakentamani nuken jalat, jotka pääsivät vihdoin oikeaan käyttöön. Upotin jalkapohjiin lyijypainot antamaan painoa askeleelle. Jalat on kiinnitetty reisiin kangasnivelen ja liiman avulla. Rakennelman päälle tuli villasukka, jonka kiinnitin liimalla. Sukat toimivat sekä nivelenä että vaatteena nukelle. Jaloista tuli hyvin luonnollisen oloiset liikkeiltään. Olin iloinen huomattessani, että Taideakatemiassa opittu on siirtynyt käytäntöön ja jalat onnistuivat.



Kuva 5. Saima Lahtinen, 2015



Kuva 6. Saima Lahtinen, 2015

Pinokkion käsien rakennus oli oma kompastuskiveni. Taideakatemiassa opittu auttoi, mutta käsien teko on melko hankalaa niiden monimutkaisen muodon takia. Yritin monenlaisia ratkaisuja, esimerkiksi rakentamissani animaationukeissa käytettyä tekniikkaa. Niissä käsi on tehty vaahtomuovista, ja sisällä kulkee rautalankakehikko. Päätin silti käyttää finnfoamia, jotta nukken ulkonäkö pysyisi yhtenäisenä. Keksin, että kun veistän sormet erikseen ja liimaan ne jälkikäteen paikoilleen, saan sormet hienoihin asentoihin. Aiemmin veistämäni kädet ovat olleet hieman lapiomaisia kouria. Upotin kämmeniin lyijypainot ja päällystin ne paperimassalla. Käsivarret ovat myös paperimassalla päällystettyä finnfoamia. Käsivarren läpi kulkee kuminauha, joka yhdistää kämmenen käsivarteen. Ranteen kohdalla on puinen iso helmi. Pallonivel mahdollistaa luonnollisen liikkeen, kuminauhan veto pitää kämmenen paikoillaan (kuva 6). Pinokkion käsistä tuli yhdet hienoimmista mitkä olen rakentanut. Olin tyytyväinen niihin, ja koin oppineeni jotain, josta on hyötyä seuraavia käsiä rakentaessani.

3.4 PINOKKION VAATETUS



Kuva 7. Enrico Mazzanti, 1883

Alkuperäisessä teoksessa Pinokkion vaatetuksesta ei mainita paljoa. Usein Pinokkio onkin kuvattu joko alasti, puisessa olomuodossaan. Monet kuvittajat ovat piirtäneet hänelle terävän hatun, takin ja värikkäät polvipituiset housut. Kirja mainitsee kukkakuvioiden paperimekon, puun kuoresta tehdyt kengät, sekä leivän kuoresta tehdyn hatun. (Collodi, 1883. Suom. Maija Halonen, 1989: 39)

Disneyn elokuvaversiön vaatetus on varmasti Pinokkion tunnetuin asu. Hänellä on värikäs tirolilaistyylinen haalaripuku, iso sininen rusetti, sekä hattu jossa on sulka. Pinokkion vaatetus heijastelee maalaismaisuuksia. Alkuperäinen Pinokkio oli kotoisin Florenzesta, Italian maaseudulta. Disney-elokuvan miljöö on enemminkin tirolilainen kuin amerikkalainen. Halusin vaatevalinnoilla myös heijastella Pinokkion pikkupoikamaisuutta ja leikkisyyttä, jotka ovat havaittavissa niin alkuperäisessä teoksessa, kuin esityksen ohjaajankin valitsemassa käsikirjoituksessa. Alkuperäisessä teoksessa Gepetolla ei ollut varaa hankkia Pinokkiolle hienoja vaatteita, vaan hän puki nukken siihen mitä käsillä sattui olemaan.

Halusin pukea Pinokkion mukaviin, oikeisiin lasten vaatteisiin. Itseäni miellytti ajatus oikeiden lastenvaatteiden käytöstä, sillä mielestäni se lisäisi yleisön samaistumista nukkeen. Tyylistä puhuimme ohjaajan kanssa jonkin verran, sanat ”vanhahtava”, ”maanläheinen” ja ”syksyinen” jäivät itselle päällimmäisenä mieleen ja ohjenuoraksi vaatevalintoihin. Kirpputoreilta ostetut lastenvaatteet tukivat myös ajatustani kierrätyksestä ja ekologisuudesta, sekä budjetin pitämisestä alhaisena. Halusin myös ehkä hieman yllättää yleisöä Pinokkion vaatetuksella, ettei se olisikaan perinteinen Disney-tyyli tai muutenkaan sarjakuvamainen.

”Color - and its absence - creates the mood of a doll, underlines the personality, and brings the strongest emotional response on a viewer. An understanding of the color and the ability to use ineffectively is of prime importance for the doll maker.” Susanna Oroan, *Finishing the Figure* 2002: 12

Pinokkion oranssi ja ruskeasävyinen paita löytyi kirpputorilta ja valikoitui mukaani oikean koon, värisävyjen ja tyylin takia. Kauluspaitamaisuus, kauhtunut kangas ja vaaleat mutta luonnolliset värit vetosivat omaan silmään. Paidassa oli pitkät hihat joilla saattoi piilottaa nukken käsien ja kehon tekniset ratkaisut, mutta myös tarvittaessa kääriä ne ylös, paljastaen nivelet yleisölle. Pidin myös paidan napeista, sillä pidän pienistä yksityiskohdista, koska ne tekevät lopputuloksesta viimeistellyn. Ruutupaita edustaa mielestäni kotoisuutta ja kansanomaisuutta. Se on mukava ja lempeä vaate. Meidän tarinamme Pinokkion kuului myös olla ystävällisempi ja pehmeämpi kuin alkuperäisen tarinan ilkiö- Pinokkio. Pinokkion housut löytyivät myös kirpputorilta, ja valikoituivat mukaani myös vanhahtavan tyylin ja värin mukaan. Vaalea vakosamettinen kangas sopi myös valitsemani ruutupaidan väriin. Housun lahkeet olivat pitkät, mikä oli vain hyvä asia, sillä ne voisi lyhentää sopivan polvipituisiksi nukken jalkojen valmistuttua. Halusin kunnioittaa sen verran perinteitä että Pinokkiolla olisi kumminkin polvipituiset ikoniset housunsa. Tällöin housut eivät myöskään estäisi jalan mekaniikan toimintaa ja nukken liikkeitä.

Tärkeimmät asiat mitä halusin vaateiden värien avulla korostaa, olivat luonnollisuus ja rauhallisuus. Nämä asiat voivat toimia vastakohtana Pinokkion villille luonteelle. Aina asioita ei tarvitse alleviivata ja korostaa liikaa, esimerkiksi pukemalla villi Pinokkio räiskyviin vaatteisiin. Pinokkion hartain toive oli silti olla oikea poika, siksi luonnolliset väriset, oikeanlaiset vaatteet tukivat mielestäni tätä mielikuvaa. Lopulta silti ohjaajan ja puvustajan halusivat nukelle teatterilli-

semman asun. Puvustaja ompeli samanlaiset vaatteet niin nukke-Pinokkiolle kuin Pinokkiota esittävälle pojalle. Tämä oli sellainen asia mitä en olisi itse pystynyt toteuttamaan, sen takia yhteistyö puvustajan kanssa oli tärkeää. Puvustaja oli kuitenkin suunnitellut kaikkien muidenkin vaatteet, joten nyt esityksestä tuli yhtenäisempi.



Kuva 8. Saima Lahtinen, 2015



Kuva 9. Saima Lahtinen, 2015



Kuva 10. Mikko Vihervaara, 2015

4 LOPUKSI

4.1 YHTEENVETO

Tein muutamia tärkeitä huomiota tämän prosessin aikana, ja toivoisin että niistä olisi apua niille, jotka haluavat rakentaa nukan jonkin lähdeteoksen pohjalta. Tasapainottelu tekstin, käsikirjoituksen ja muiden lähteiden kanssa voi olla haastavaa. Omien päätöksien tekeminen on mielestäni tärkeää, kuten myös jatkuva keskustelu ja neuvottelu muun työryhmän kanssa. Mikäli nukenrakentajalle on annettu vapautta taiteelliseen prosessiin, eikä kyseessä ole mittatilaustyö voi taiteellisia ratkaisuita tehdä vapaammin. On tärkeää tehdä nukesta oman näköisensä. Nukan persoonallisuus: ilme, koko, vaatetus ja värit heijastelevat aina tekijäänsä.

Materiaalivalinnat tukevat esityksen maailmaa, mutta myös kertovat jotain nukesta. Alkuperäisen teoksen alussa, alkoi kirsikkapuun palanen puhua Gepetolle jo ennen kuin hän oli veistänyt siitä nukkea. Gepetolla oli jo vahva ajatus, inspiraatio, siitä millaisen nukan hän aikoo rakentaa. Materiaali itsessään puhutteli häntä. Työskentelen itsekin usein materiaalilähtöisesti. Jos näen vaikkapa palan kaunista kangasta, alkaa se usein puhutella minua, ja saan ajatuksen siitä, millaiseen nukkeen sitä voisi käyttää. Tiedän myös heti, mitä keskeneräinen nukke saattaa kaivata, tai mikä siihen voisi sopia vielä lisäksi. Koska en voinut käyttää työskentelyssäni sähköisiä koneita, näkyi rakentamassani Pinokiossa myös käsityöläisyys. Kaikki osat jouduin veistämään ja sahaamaan käsin. Pinokkion rakennukseen valitsemani materiaalit olivat helppoja, halpoja ja kevyitä, mutta myös kestäviä. Sen takia finnfoam oli sopiva valinta käsivarsiin ja sääriin, sekä torson eri osiin. Nopeasti muotoiltavissa oleva kevyt, mutta paperimassalla päällystettäessä myös kestävä materiaali sopi hyvin käyttötarkoituksiini. Pinokkiosta tuli melko kevyt, mikä on aina parempi nukettajien ergonomiassa ajatellen. Painavasta nukesta tulee helposti kömpelö. Tämän takia myös kevyt paperimassa on yksi eniten suosimistani materiaaleistani. Sitä on myös helppo työstää ja se on miellyttävän luonnollisen väristä. Maalaukseen käytin akryylimaalaja. Osittain sen takia että minulla oli niitä jo valmiiksi, osittain siksi että niistä on helppo sekoittaa oikea värisävy ja ne ovat riittoisia. Kuivuttuaan eivät enää levity ja niiden päälle on helppo maalata lisää kerroksia. Pidän kierrätysmateriaalien kanssa työskentelystä ja käytin joihinkin liitoksiin ylijääneitä kankaanpaloja sekä vanhaa säkkikangasta. Vahvistin liitokset puuliimalla tai puppen-nukkeliimalla (erikoisnukkeliima) sekä niiteillä.

Pinokkion rakentamiseen kului noin ??? tuntia. Luonnosten tekoon käytetty aika. Osien veistämiseen ... tuntia, pään tekoon ... tuntia ja erilaisten nivelratkaisuiden tekemiseen ...tuntia. Maalien ja liimojen kuivumisesta odotellessa oli hyvä rakentaa muita esitykseen tulevia nukkeja. Pinokkion kasvojen ja käsien maalaamiseen, hiusten tekoon sekä nukken viimeistelyyn kului noin ... tuntia. Välillä voi olla hankalaa arvioida työhön kuluneita tunteja, sillä käynnissä oleva projekti ja rakennus prosessi jää usein päähän pyörimään vielä työtuntien jälkeenkkin. Monia ratkaisuita saatan pohtia päiväkausia, kunnes oikea keino rakentaa jotakin juolahtaa mieleeni. Jos rakentaminen tuntuu menevän pekäksi pähkäilyksi, silloin on yvhyvä turvautua kirjallisuuteen, internettiin tai ystävällisten kollegoiden avustukseen.

4.2 ITSEARVIOINTI

Tämä projekti oli hyvin työläs ja pitkä. Se antoi kuitenkin minulle uuden hienon kokemuksen. En ole koskaan ennen rakentanut nukkeja ”oikeaan” teatteriesitykseen, ainoastaan Taideakatemian projekteihin. Siksi koinkin rakentamisen innostavaksi, mutta välillä myös haastavaksi. Tuntui, että ohjaaja odotti minulta hyvin paljon, välillä jopa liikaa. Minulle tämä projekti oli ennen kaikkea tärkeä oppimisprosessi. Ymmärsin, kuinka paljon aikaa kuluu pelkästään käsin nukkien rakentamiseen. Erityisesti koska rakensin tähän projektiin yli kymmenen nukkea. Välillä minusta tuntui että ohjaaja ei ymmärtänyt sitä, miten paljon aikaa ja vaivaa tähän käsityöläisyhteeseen menee. Jatkuvat pyynnöt ja lisätehtävät stressasivat, mutta saivat minut myös haluamaan näyttämään taitoni entistä enemmän. Omasta mielestäni Pinokkio onnistui hyvin. Se oli persoonallisen ja elävällisen näköinen. Lopussa ohjaaja kiitteli minua kauniista nukkesta, eli olin onnistunut tehtävässäni.

Aluksi olin eri mieltä Pinokkion vaatteiden vaihtamisesta. Puvustajan tekemien vaatteiden käyttö näytti kuitenkin palvelevan esitystä kauniisti. Teatteriesitys syntyy aina monien eri osajien yhteistyöllä. On tärkeää tehdä työtä yhdessä kaikkien kanssa ja välillä täytyy kyetä pistämään omat mielipiteensä ja taiteellinen näkemyksensä sivuun päämäärän, eli onnistuneen esityksen, saavuttamiseksi. Toisinaan voi olla hankalaa hahmottaa, mikä osa-alue on sellainen mihin toiset voivat puuttua. Kannattaa siis olla nöyrä ja vastaanottavainen uusille ehdotuksilla, valmis kompromisseihin ja kyetä perustelemaan omat visionsa. Nukkerakentajana voi olla vaikeaa hyväksyä se, että huolella rakennettua nukkea halutaan muuttaa. Useissa ammattinukketeattereissa onkin erikseen nukkerakentaja ja nukken vaatteiden ompelija.

LÄHTEET

Collodi C. 1989. Pinocchion seikkailut. Suom. Maija Halonen. Hämeenlinna: Karisto Oy.

Blumenthal E. 2005. Puppetry and Puppets, an illustrated world survey. Lontoo: Thames&Hudson.

Räisä H. 2009. Nasty Puppet, nukketeatteritekniikoita. Helsinki: Johnny Kniga Kustannus.

Ojanen S. 1980. Sadun avara maailma. Keuruu: Otava.

Oroyan S. 2001. Finishing the figure. Doll Costuming, embellishments, accessories. California: C&T Publishing.

Rich N. 2011. Bad things happen to bad children, The real Pinocchio is nothing like you remember. Viitattu 6.9.2015, http://www.slate.com/articles/arts/books/2011/10/carlo_collodi_s_pinocchio_why_is_the_original_pinocchio_subjecte.html.

Morton J.L. 1995-2015. Viitattu 6.9.2015, <http://www.colormatters.com>.

Paul Daniels Magic - Philippe Genty Puppeteer. Viitattu 7.9.2015, <https://www.youtube.com/watch?v=SphHaiW7fzg>

Literature Network, Biography of Carlo Collodi. Viitattu 7.9.2015, <http://www.online-literature.com/coll>

West R. 2002. Viitattu 17.9.2015 The Persistent Puppet: Pinocchio's Heirs in Contemporary Fiction and Film <http://fathom.lib.uchicago.edu/2/72810>

Finfoam eriste, <http://www.finfoam.fi/finfoam-eristelevyt/>. Viitattu 24.11.2015

Klassikkotarina omantunnon löytämisestä

Koko perheen nukketeatteria ja teatteria yhdistelevä esitys

PINOOKKIO

Carlo Collodin teoksen pohjalta näytelmäksi kirjoittaneet: Hiihtola, Lindroos ja Stenberg. Suomentanut: Henri Kapulainen

Ohjaus: Heini Vahtera • Ensi-ilta 23.10.2015

MUUT ESITYKSET: ESITYKSET ARKISIN 18.00 JA SU 15.00. Esityksen kesto 1,5h (sis.väliaika)

Su 25.10	Ke 28.10	To 29.10	Su 1.11	Ke 4.11	To 5.11	Su 8.11	Ke 11.11	To 12.11	Su 15.11	Ke 18.11
To 19.11	Su 22.11	Ke 25.11	To 26.11	Su 29.11	Ke 2.12	To 3.12	Su 6.12	Ke 9.12	To 10.12	La 12.12 Klo 18.00

KAARINAN NUORISOTEATTERI
www.kanute.fi

Kaarinan Nuorisoteatteri, Viipurintie 118
Liput 15€ / S-Etukortilla 13€ • Perhelippu (2aik + 2 lasta) 45€
Tiedustelut ja lippuvaraukset: p. 046 - 591 46 86 • tuottaja@kanute.fi

Kuva 11. Mikko Vihervaara. Piirrokset Saima Lahtinen, 2015